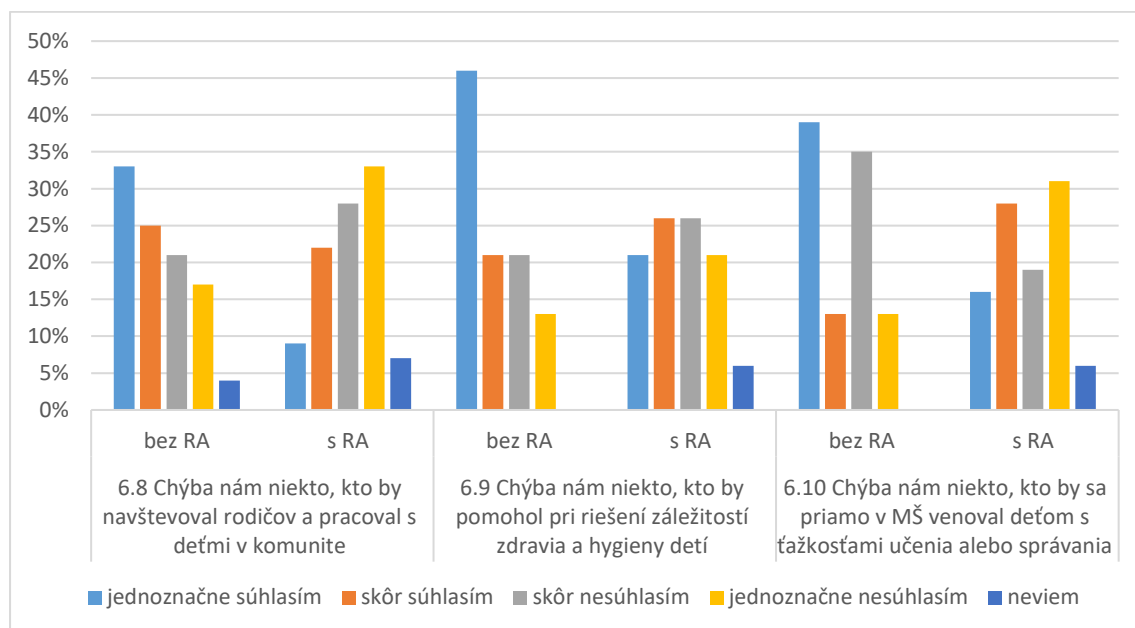

PÔSOBNIE A PRÍNOS RODIČOVSKÝCH ASISTENTOV PRE ROZVOJ INKLUZÍVNEJ MATERSKEJ ŠKOLY Súhrn zistení z evaluačnej správy z Projektu inkluzie v materských školách (NP PRIM II)

- K začiatku šk. roka 2022/23 pracovalo v projekte celkovo 98 rodičovských asistentov/-iek (RA). **Celkovo sa do projektu zapojilo 133 RA, z toho 126 žien a 7 mužov, pričom pôsobili v 94 rôznych lokalitách.**
- V takmer polovici MŠ v prieskume **tvoria deti z MRK viac ako 75 %**. Kapacitné problémy pociťuje väčšina projektových MŠ a asi štvrtina menších MŠ s 1 či 2 triedami nevedela prijať všetky prihlásené deti do povinného vzdelávania.
- Hoci v časti projektových MŠ kontakt s rodičmi zabezpečuje pedagogický asistent alebo odborní zamestnanci MŠ, RA sú pre MŠ celkovo prínosom. V prieskume v šk. roku 2022/23 sa podľa informácií riaditeľiek MŠ – koordinátoriek inkluzívneho vzdelávania (KIV) ukázalo, že **MŠ s RA majú lepšie naplnené určité potreby v porovnaní s MŠ bez RA (graf 1).**

Graf 1: Lepšie naplnené potreby materských škôl s RA v porovnaní s MŠ bez RA

Hodnotenie efektov práce rodičovskej asistentky/-a na zručnosti detí

Efekt práce RA na zručnosti detí hodnotili nezávisle KIV aj RA. Zhodujú sa v tom, že rozvoj jednotlivých zručností detí je najvýraznejší v oblastiach: **smelosť a sebadôvera detí, sebaobslužné činnosti, vzťahy s ostatnými deťmi, jemná motorika a dochádzka do MŠ**. RA hodnotili aj deti mimo MŠ, s ktorými pracujú v komunite, pričom u nich prevažuje mierne zlepšenie v jednotlivých oblastiach.

KIV pozitívne hodnotia, že **RA si vybudovali dobrý vzťah s deťmi, pomáhajú preklenúť jazykovú bariéru, zlepšiť komunikáciu medzi rodičmi a MŠ, riešiť záležitosti zdravia a hygieny**. Dištančná výuka počas lockdownu fungovala aj vďaka veľkému zapojeniu RA.

Respondenti evaluácie považujú **RA za kľúčovú osobu inklúzie rómskej a nerómskej komunity:**

- RA je dôležitým „spojovníkom“ medzi lokalitou, kde žijú ľudia z MRK a MŠ, prepája komunikáciu pedagógov s rodičmi nielen v prípade jazykovej bariéry, ale aj v citlivých témach.
- RA pomáha rodičom naučiť sa, ako pomáhať svojim deťom pri domácom vzdelávaní.
- RA dokážu motivovať ostatných členov komunity svojím príkladom, napr. podnietiť rodičov k záujmu o vzdelávanie ich detí a aj o vlastné vzdelávanie a sebarozvoj.

Rozvoj rodičovských asistentiek/-ov a ich širšie pôsobenie v komunite

Systematické zapojenie rodičovských asistentiek do tohto národného projektu malo širšie dopady, ktoré presahovali rámec materských škôl a detí zapojených do projektových aktivít a ich rodičov. **Každá piata RA popri svojej práci aktuálne študuje a dokončuje si školu**, dve tretiny RA si chcú v budúcnosti **dokončiť školu** alebo zvýšiť vzdelanie. Uvádzajú tiež, že sa z nich stal **vzor pre ostatných** v okolí a vďaka tejto práci takmer všetky RA **si celkovo viac dôverujú**.

Inkluzívny tím v MŠ ako aj ďalší pracovníci v rámci projektu, ako sú lektori, regionálni koordinátori, sú kľúčovými osobami pre pôsobenie RA, na ktoré sa môžu obrátiť, keď potrebujú radu pri aktivitách s deťmi alebo práci s rodičmi. Najčastejšie sú takouto osobou učiteľky MŠ a **pre samotné RA je najužitočnejšie môcť pozorovať kolegyne z MŠ pri práci s deťmi a dostať rady kolegyň z MŠ, ako pracovať s deťmi**. Za dôležité považujú aj školenia s lektormi a výmenu skúseností s ostatnými RA.

Predpoklady pre prácu rodičovských asistentiek/-ov

Podľa respondentov evaluácie prinieslo vytvorenie pracovnej pozície RA do myslenia pedagógov aj do systému vzdelávania detí predškolského veku „*niečo nové, čo tu predtým nebolo*“ a na základe dlhodobých skúseností uvádzajú niekoľko dôležitých predpokladov pre prácu RA:

- RA má mať v prvom rade **dobry vzťah k deťom a dobré komunikačné a sociálne zručnosti**, aby vedel/-a sprostredkovať prepojenie medzi MŠ a rodinami z komunity.
- RA má **vedieť dobre komunikovať v rómčine, ale aj v spisovnom jazyku**, aby dokázal/-a sprostredkovať vzájomnú výmenu informácií medzi MŠ a rodičmi a rozvíjať jazyk detí.
- RA má ideálne mať **vyššie, než len ukončené základné vzdelanie**. Vyššie, aspoň učňovské vzdelanie, ukazuje na snahu RA pracovať na sebe, získať kvalifikáciu na prácu, ale aj motiváciu a záujem o ďalšie vzdelávanie.
- Preukázaný **záujem RA o sebarozvoj a ďalšie vzdelávanie** je dôležitý faktor pre pozíciu RA, ukazuje potenciál profesionálneho rastu a väčšiu flexibilitu pri plnení pracovných úloh.

Problémové oblasti súvisiace so začlenením RA do predškolského vzdelávania

Respondenti fokusových skupín identifikovali niekoľko takýchto problémových oblastí:

- nevhodný výber RA: ak nemá dostatočnú gramotnosť; nedôslednosť a slabá disciplína RA,
- chýbajúce priestory na prácu RA s rodinami a s deťmi v komunite,
- nízky záujem integrovanejších obcí o zamestnávanie RA,
- slabý záujem o pozíciu RA v niektorých obciach (na pohovor príde jeden/žiadny záujemca),
- MŠ alebo obec nemá záujem o zamestnanie rómskeho rodičovského asistenta.

Záver a odporúčania

Výber RA: overovať funkčnú gramotnosť (schopnosť čítať, písať, komunikovať v jazyku komunity a slovenskom jazyku), zachovať podmienku ukončeného základného vzdelania, do procesu výberu zapojiť zástupcov obce, MŠ a regionálnych koordinátorov.

Vzdelávanie RA: vstupné inštruktážne školenie prezenčne, pravidelné vzdelávanie s prakt. ukážkami.

Priebežná podpora RA pri práci: harmonogram práce RA je dobre ukotvený do MŠ, kľúčové je učenie pozorovaním učiteliek MŠ, školenia a mentoring, plánovanie a hodnotenie aktivít s KIV.

Informovanie a beh projektu: kľúčové zapojenie regionálnych koordinátorov voči obciam, MŠ a RA.

Systémové odporúčania: zvýšenie kapacít MŠ, zlepšiť dochádzku znížením poplatkov za stravu a MŠ pre deti z nízko príjmových rodín, stabilizovať pozície členov inkluzívneho tímu v systéme, aby neboli časovo obmedzené len na dobu projektu, preferenčné zamestnávanie Rómov a Rómok, ktoré ovládajú materinský jazyk detí z miestnej komunity.

Autorky evaluačnej správy: Eva Ďuríková, Martina Kubánová

28.4.2023